

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 2 кр. 98 пот. на четврт године 8 круна 75 пот.

За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на цео годину 4 круне, а за стран земље годишње 6 круна 50 пот.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

Издање „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући, где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22. Довеси шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-контото 12008.

Сабор ће моћи да ради.

„Хрватска“, лист хрватске странке прва допјела је један чланак, у коме је један од чланова уредништва изнио предлог, да се постигне сигурна већина у сабору, распусти сабор и распишу нови избори.

Загребачки листови се баве тим предлогом и одбијају га. Навешћемо што веле. „Покрет“ веле, да није ни потребно од компактне већине, него да ће „разбор и разум стварати ту већину, која ће несумњиво довести праје у живот слободоумне институције и прави парламентаризам, него ли једна јединствена строга на узди државна већина. Нови избори, у сврху стварања компактне већине, значило би настојати, да се приближимо старом начину владања, а то не би био здрави развој парламентарнога живота“. Овај лист рачуна, да „Старчевићева странка гласоваће за све оне основе, које не могу бити ни ван њевина програма, кад иду на учвршћење устава“. За чланове бивше „народне“ странке такођер „Покрет“ држи као сигурно, да неће смјети друкчије радити, него ли с овима, „којима су интереси народни на срцу“. Орган хрватских напредњака одлучно је дакле против нових избора.

Франков орган исто је тако одлучно противан новим изборима са садашњим изборним редом. Он се боји и досадашње изборне праксе. Боји се, да би здружена опозиција отела терена много његовој странци. Пред таким бојави није чудо, што „Хрватско Право“ пише овако: „Ако буде коалиција хтјела да искупи своју ријеч и предложи све слободоумне реформе, што је прва задаћа сабора, нико се неће томе противити и влада у том правцу неће наћи опорбе“. Дакле, Старчевићева странка права у законодавном саборском раду неће се противити влади, биће уз здружену опозицију.

„Обзор“ оцјењујући предлог „Хрватске“, писаће „Покрета“ и „Хрватског Права“ и сам каже, да је против нових избора

па тражи: што бржи рад на законским основама, које да буду на законским основама, које да буду што једноставније, па што прије састанак сабора. Он не би чекао октобра Сазив сабра је у „рукама коалиције, према такту с баном Пејачевићем и за то коалиција и може у свом и народном интересу да поспјеша састанак сабора, који, кад ријеша реформе, онда ће се истом показати, је ли способан или не за даљња рад. Онда слободно нека дођу и ви избори. Суда народног се не треба бојати нико ко буде искрено радио“

„Нови Србобран“ такођер је противан распушту сабора јер држи и он да ће сабор моћи радити и без сталне већине. „За сад су актуелна питања уставних реформа. А вјероватно је, према досадашњем искуству, да ће саборске странке за вољу тих реформа суспендовати питања, на којима би се могле да изазову трзавице и сукоби“.

Тек онда, по ријечима „Н. Србобрана“, кад би сабор показао у свом новим заједњању неспособним за рад, „било би једино средство за рашишћавање ситуације — распуштања сабора“. То гледиште веле „Н. Србобран“ јасно је и „оно одговара начелу парламентарности“.

Ми пренесосмо ове гласове загребачке штампе. Ономадне ми нагласисмо расправу верификациону и расправу о адреси, као два момента, на којима би једино могло да вагне рад сабора а да за рашишћавање ситуације позове се народ поново на биралиште, да рече своју.

Нови Сад, 27. јула.

Цар и краљ Франца Јосиф у Босни и Херцеговини. Бечка „Нова Слободна Преса“ доноси, како ће цар и краљ Франца Јосиф септембра ићи у Вису, да присуствује парастосу, који ће се приредити палим војницима у поморској битци код Висе. (О овоме смо донели недавно уводни чланак. — Пр. ур. „Заставе“). Из Висе ће

краљ ићи у Дубровник, где ће присуствовати комбинованом поморском и сувоzemном војном маневру. Званичан дочек у Дубровнику биће врло кратак и примљени ће бити само представници власти. Из Дубровника ће краљ у окупиране покрајине и на Требиње.

Бечка „Нова Слободна Преса“ напомиње, да је владар Франца Јосиф само једном ступио својом ногом на босанско земљиште и то на врло кратко време. Из Славонског Брода прешао је био у Босански Брод. Може се дакле рећи да ће краљ сад први пут походити окупиране покрајине а нарочито Херцеговину. „Нова Слободна Преса“ истиче даље како је бивши министар Калај више пута предлагао и свом силом радио на томе, да владар походи Босну и Херцеговину. Али министар спљених послова гроф Калноки томе се увек најодлучније опирао из обзира народно правне природе, те зато није од тог пута никад било ништа. Но током времена, а сад је прошло 28 година од окупације, изгледа да је углавном и изгледио сва размишљања, те ће владар Аустро Угарске сад први пут да изведе свој поход у Херцеговину.

Толико бечка „Нова Слободна Преса“. У политичким круговима свакако приписују овом походу цара и краља Франца Јосифа у Босну и Херцеговину политички значај. Између осталог доводе га у везу и са потпуном анексијом Босне и Херцеговине. Тако се дају разумети и оне речи „Пресине“, да је током времена изгледио досадања размишљања, због којих аустроугарски владар није ишао у Босну и Херцеговину. А и данас није више министар спљених послова Кунштатор Калноки, већ Агенор Голуховски.

При свем том, што намишљеној посети цара и краља Франца Јосифа у Босни и Херцеговини приписују велики политички значај, многи држе, да ће та посета изостати. Указују на старост владареву и оне напоре, које ће имати да издржи за време

ПОДЛИСТАК.

ПИСМА С ПУТА.

Х У Нишу.

(Свршетак)

Одма, чим сам стигао, око 5 сах. после подне у Ниш, одох са својим предустреливим учитељским друговима Миком Мијајловићем у Вељом Павловићем у град, где нам заповедник допусти разгледање пространига града. Обиђосмо град што но реч и преко и уздуж и науживасмо се сити гледајући Ниш и његову лепу околину са бедема градских на разним странама његовим.

У граду има пуно војника, на које српско око гледа са пуно наде и поуздања, сећајући се Косова и још неослобођених некад српских крајева, где но

— ... пуно још Србиња има,

Што' но Турчин љуто притиснуо;

Под топузом ка' први се вију,

Ни уздицај' јајани не смију.

Али поред војника, с тугом у срцу гледа то исто српско око и још једну врло жалосну слику. А то су оних 780 робова, што својим тешким ланцима шире по граду онако немиле звуке, испаштајући за своја разна злочинска дела. Међу другима, видисмо ту и једног оседелог старца. А то је повнати Петронијевић, који је проневерио 150,000 динара из околне

благајнице у корист своје жене и усвојкиње.

По причању наредника, који нас је водио кроз град и давао нам обавештења, међу робијашима је доста интелигентних људи, који су свршили права и др. па сад се тако привикли робијашку животу, да је пасија гледати их, како израђују разне занатлијске ствари.

Сви ови градски питомци су махом осуђени због тежег злочина. А према таквима, веле, нема милости у краља Петра и према томе је у њих веома слаба нада, да ће изићи пре из градских тавница, но што им истече време, на које су осуђени. А има, богме, и таквих екземплара међу њима, од којих рече један једини, кад ће да оде из града на слободу, пошто је своје „одувао“:

— Јес' чуо, гледај, да ми све то очуваш: и капику, и чинију и све, што је моје; јер тешко теби, ако не нађем све у реду, кад се скорим опет амо вратим.

А из тих речи види се јасно, с каквим расположењем и с каквим намерама овај зликовац излази поново у људско друштво.

После прегледања града, захвалисмо командиру на предустреливост и по предлогу својих пријатеља одосмо у суседну Јагодин-малу, да му покажу — исто-ријску булу. А то је једна врло лепа Туркиња, чиј је муж осуђен на робију због прављења лажних банака. Она пак због прављења лажних банака. Она пак стебла је назив „историјска“ отуд, што и

беше у своје време милосница пок. краља Милана, а после Милана једног — св. оца.

Була ова има своју децу у школи код мојих учитељских другова, те отуд њихово познанство и ближе општење с њоме. На жалост, у овај мах не беше була дома, и нама се не испуни жеља, да је видим и уживам у — послужењу и дочекању по турском начину. Стога изручисмо преко деце пријатељски поздрав овој — како рекоше — модерној буди и одосмо на вечеру и починак.

За време вечере у хотелу „Европа“, где сам одсео, одсвираше месни Цигани 2—3 песме, па кад видеше, како их публика слабо награди за то, покупише се и одоше даље и ако их је гавда хотела молио, да одсвирају бар још једну.

Кад ал' око 9 сах. зачуше се звуци гласовира смештеног испод бине, што је у једну дворашта, а на бини се појави „бриљантно“ обучена и окићена „девојчица“ голих и у пола голих рамена и груди, те стаде из свег грла певати — мађарски.

— Аха, помислих, последица братимљења у Београду...

И после певања бурно тапшање, те звекетање гроша по тањирину, с којим у руди хиташе ова „културтрегерка“ од стола до стола, за којима је понајвише младих и старијих официра нишког гарнизона.

— А волеш ли ме, а?

— Бере иде ледкем! итд. чуло се ту и тамо после оног бурног тапшања.

свечаности у Виса и војних маневра у Далмацији, па ће се тешко моћи одважити и на тежак пут кроз кршну и врлетну Херцеговину до Требиња

Политички преглед.

Царински рат између Србије и Аустро-Угарске. — Мађарска опозициона штампа опширно се бави са плавом књигом коју је издала српска влада. Признаје да се српска влада исправно држала, а напада Беч и Голуховскога, што су изазвали тај царински рат. Некоји мађарски листови су се нарочито окомили на аустро угарског посланика у Београду барона Цикана. У списима које је он предавао српској влади, стоји „аустро угарска влада“, стоји даље „моја висока влада“ и и т. д. „Будитешти Хирлап“ вели оваких глупости исписао је доста барон Цикан и то баш онда, када цео свет зна, колико је огорчено мађарско јавно мњење због несавесне бечке дипломатије. И један дипломатски заступник избацује такве глупости које не би смео избацити ни један општински чиновник. Заједничко министарство не управља никаквом државом, већ је оно заједничко средство, двеју независних држава. Не може се никако говорити „моја висока влада“, већ само „моје владе“ или „аустројска и угарска влада“. Барон Цикан не зна ни најосновније законе и није способан да заступа Угарску. Кина је била рђави школа за дипломатско изражавање Циканово. Он је већ једном показао своју неспособност, кад је за време опасности од кинеских побуњеника стругнуо из Кине и напустио свој положај. Та би потреба требала да настане и у Београду — Цикан је јако компромитовао своју дипломатску способност што је букнуо царински рат — Он треба да се уклати са тог места, јер није дорастао за њега.

Чврстоћа тројног савеза. — Милански листови донашају вести из Милана и Венеције, да је талијанска погранична филијална стража недалеко од Астијага ухватила два аустројска официра, који су пограничне талијанске утврде марљиво загледали и проучавали. Официри су затворени. Италијанске власти забраниле су овај догађај износити на јавност.

Ми смо више пута наглашавали, да је лабав савез тројни; да је Италија давно престала бити савезник Аустрије свједочи и овај случај, који није осамљен. Нема ту пријатељства и савеза, кад обе сусједне државе не само што се утврђују на граници једна према другој и појачавају пограничне гарнизове, непрестано једна другу шпијонише. Саки трен се чита, како

— Није последица братимљења, већ баш права — Милановштина — исправих сам себе у мишљењу своме...

И кад видех, да ће после прве певачице и друга, па и трећа и четврта на бину, покупиш се и одох у своју собу, да се одморим, како бих сутрадан што раније могао са својим учитељским друговима у даље разгледање Ниша и његових знаменитости.

Као човеку школског реда, сутрадан ми беше први посао да са својим пријатељима прегледам нишке основне школе.

Школских зграда је у Нишу у сваком делу вароши по једна, а посебно спомена вредне нова лепо уређена средишња школска зграда и она крај саборне цркве, што је подигнута 1864. за време познатог Митад-Паше, великог пријатеља Срба из турскога доба.

Учитеља има у Нишу 17, а учитељица 10, свега дакле, наставника 30.

Гимназија нишка има 8 разреда али нема своје посебне зграде, него је смештена у две куће. Једна од тих је државна, а друга је турска и плаћа се за њу велика кирија

За професоре рекоше ми, да су веома строги наставници, али и врло спремни за своју струку. У гимназији има и по неки паралелни разред.

Осим тога има и један приватан завод за више женско образовање.

Од других јавних завода и зграда спо-

су аустројске власти ухапсиле талијанског шпијуна, а ово од много случајева и једног, гдје Италија ухапси аустројске шпијуне. То је савез и пријатељство на папиру а у одсудном часу крвно непријатељство. Није све истина, што министри спољашњих послова у парламенту продају свијету.

Прилике у Русији. — Из Петрограда јављају како је извршни одбор страјкача решио да се делимични страјкови обуставе и да се велики општи страјак одложи за касније. Држе да ће тако поступити и у Москви и свима другим руским варошима. Из Хелсингфорса јављају да ће све учеснике у шведбуршкој побуни предати суду, и то подачике Финске финским судовима, а руске подачике руским судовима. Упркос званичним и не званичним твђењима, да је потпуно лажна она вест да ће цар Никола одступити са престола, та се вест упорно подржава. И тврди се, регерство ће бити поверено великим кнежевима Владимиру и Николају Николајевићу. Владимир се бавио у Мајнингену, на брвојавни позив одмах је отпутовао у Петроград. Исто је тако и дворски министар Барон Фредерик такођер брвојавно натраг поввао у Петроград

Из Берлина јављају да је руски генерал Татичев стигао тамо у нарочито поверљивој мисији.

Хрватска и Славонија.

Они се од увијек слажу.

Позната је неспретност ријечног гувернера грофа Наке, којом је повриједио хрватски народ на Ријеци игноријући га са свим а осим тога позната је повреда и хрватске заставе, која је скинута са пароброда на којој се возио сувернер ријечки. У новинству је дигла се оправдана вика и гроф Нако је исправио своју погрешку, дао Хрватима задовољштину и у поседу хрватског имена на Ријеци и у погледу хрватске заставе. Међутим опћинско заступство грватско просвједовало је против поступка грофа Наке. Њој се придружише још двије-три опћине у Хрватској и ако је гроф Нако исправио своју погрешку и дао задовољштину, Франковци не престају и данас те ствари подгријавати. Тако је франковачки заступник у загребачком градском заступству оном изнио прешан предлог, да се и загребачко градско заступство придружи протесту грватског опћинског заступства. И тај је предлог усвојен с великом већином гласова. Франковци и бивши „народњаци“ усташе, ето, у Загребу, да заједнички бране — хрватски народ. Треба наизнати, да је заступство у рукама бивших „народњака“ и Франковаца.

Буду ли нас они бранили, далеко ћемо доћи

мена су вредни: велика и лепа саборна црква, што је подигнута крај старе цркве, — која је упола у земљи, — а материјалном помоћу и заузимањем Митад-паше још у турско доба; по среди су стубови а унаоколо је галерија, на којој је с десне стране олтар св. Симеуна (Немање) поклон краљице Наталије; даље врло лепа зграда окружног началства и првостепеног суда; па онда двор камо је радо долазио покојни краљ Милан, а после и Александар. Двор овај је с десне стране Нишаве, до варошког парка и турскога је стила. Краљ Милан га је купио од једног турског паше, а сад је имање краљице Наталије и званично је процењен, на 110.000 динара, али од приватних неће нико да га купи, а ни држава не мари да га употреби у своје сврхе.

Најзад се крену смо да походимо свето и тужно место — Беле Кулу. Она се налази источно од Ниша у пољу, крај жељезничке пруге, којом се иде према Бугарској. Над Кулом су Нишлије подигле скромну зграду у облику капеле с крстом на врху и четворо врата. На источним вратима је табла у зиду с натписом:

— Слава Карађорђу, Синђелићу и Чегарским јунацима, на дан прославе 100-годишњице устанка под вођом Карађорђем 19. маја 1904. године

Нишки грађани.

Вести из места и са стране

Позив на претплату. — 1. августа

стварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 10 пот. Уједно учтиво умољавамо наше пошт. претплатнике којима крајем јула истиче претплата, да изволе исту за времеа, на месец август обновити, како не би у шиљању листа до прекидања дошло.

„Српски Соко“.

„Новосадски Српски Соко“ примио је братски позив „Карловачког Српског Сокола“, те ће на Преображење по подне одржати у дворско башти у Карловцима заједничку јавну већбу са забавом. — Надамо се, да ће се на овој првој јавној већби и наши Новосадјани одазвати.

Похватани мајстори лажног новца.

Из Велике Кикинде јављају: — Полиција је ухапсила Милету Чеду Михајличиног, бившег књижара, Јоцу Трифуновог и Милоша Јанчовог, ратаре, који су се већ од дужег времена бавили прављењем лажног новца од 20 круна и од 5 круна. Они су ових дана понудили Јоци Будишином, кивиндском гавди, да му за 20 хиљада круна право новца даду 50 хиљада круна лажног новца. Будишин је тобож пристао на ту трговину, али је уједно полицију известио. Полиција их је ухватила баш кад су хтели Будишином новац да предаду. О Михајличином се испоставило, да је имао учешћа у многим крађама. Истрагом је утврђено, да је већ и путни лист за Америку набавио, да тамо утекне.

Важан проналазак за морнарство.

Из Трста јављају: — Морнарски машиниста Михајло Михелуци пронашао је једну справу (апарат), помоћу којег се и по најгушћој магли може лађом путовати. За исти проналазак се нарочито заузели председник поморског друштва, управа друштва Лојда и ондашњи градоначелник. Управа „Лојда“ је ставила и свом арсеналу на расположење проналазачу потребан материјал, справе и раденике, да може свој проналазак саградити. Тај његов проналазак ће прво пароброд „Лојда“ „Нипон“ да употреби на свом путу за Јапан. На лађи ће бити и испитна комисија, која ће се састојати из техничара друштва „Лојда“, морнарских сила и других, који ће се укључити на истој лађи ради испитивања догачног проналазача. Командант поморске флоте гроф Монтекуколи искао је од Михелуција извештај уз цртеже његовог проналазача, уверавајући га, да ако се тај његов проналазак покаже употребљивим, да ће га и за ратну поморску силу набавити.

Путовање балоном.

Необичан „излет“ у недељу по подне учинили су на балону „Сатурну“ два члана „бечког ерокулуба“, др. Антон Шлајн, метеоролог и неки Алфред Прохаска. Балон се попео у вис у 10 сати и 25 минута пре подне, те је у глатком темпу летео према Истоку. Летећи преко брда која облаке парају, пре-

А на западним вратима;

— 1804—1904. —

+

Првом Српском Ослободиоцу после Косова Карађорђу и његовим друговима за успомену 100-годишњице, захвални питомци

Ученици-це

нишких народних школа.

Унутра у капелици, стоје остаци Беле Куле те тешке тужне успомене на добу мучне борбе за ослобођење и веома тешких дана Србинових, ал' и сведока јединственог јунаштва српских синова, као што беху Карађорђе, Синђелић и њихови другови.

У самој кули је још 3 лубање, а две су у стаклену сандучету у крају на стоцићу испод иконе.

Прекрстих се на светом овом месту и прочитах топлу кратку молитву за душу бесмртних српских бораца, а затим бацих још један тужан поглед на кулу и слику на зиду капелице, што приказује како Синђелић испуљује своју кубуру у барут, а поглед пун захвалности на другу слику, где је приказан Таковски устанак, те спустивши скроман дар у кутију крај књиге, где записах своје име као посетиоца овог тужног гроба српских бораца — одох са својим друговима, да прегледамо

шао је Велики Ендерсдорф, Брук, Лајту и Висенбург и спустио се тихо у 12 сати и 50 минута у подне близу Ђура, у Угарској. И тако су смели ваздухопловци за 2 сата и 25 минута допутовали из Беча у Ђур.

Наситио се светског живота.

Гроф Ђурђе Естерхази одлучио је, да се одрече свега светског — и иметка и уживања — и да ступи у калуђере. У животу га стижаху разни ударци судбине а најновији је тежки ударац, што му је смрт однела јединца сина у двадесет првој години. Стари гроф, коме је сад већ близу шездесетина на плећима, мисли, да овај свет њему утехе дати може само још међу калуђерима у манастиру.

Свеопшти обртнички састанак у Загребу.

Споразумно су установљени дани, за свеопшти обртнички састанак у Загребу на 8. и 9. септембар п. н. ове године; а тај је у суботу и недељу.

До данас су се пријавили, из 40 градова и трговишта, изабрани по својим скупштинама изасланици, за овај главни обртнички састанак.

На том састанку у Загребу расправљаће се:

Каково становиште имају обртници заузети, са обзиром на данашње, политичке, господарствене прилике наше домовине? и како да се оствари што прије обртничка организација?

Видимо да су се сви staleжи побринули, за свој отаџинак: чиновници, трговци, помоћници, радници па и сами надничари.

На нама је, браћо обртници, да се и ми овом напредном покрету одазовемо, да се објеручке, у овој борби за наш опстанак, прихватимо — и што у већем броју на овом општем састанку сусретнемо, па и наш кићени Приступ на њем угледамо

Уз слободан приступ сваком обртнику, позивају се ујудно и г. г. председници и тајници обртничких комора и зборова; као и г. г. уредници свих српских и хрватских листова.

Сва г. г. који желе овај обртнички састанак посјетити, нек изводе бар 5 дана прије 8. септембра свој долазак „напредном обртнику у Сисак“, пријавити, или пописаним сазивачима.

У Пакрацу дне 7. августа 1906. Шандор Мукер, Јосиф Глус из Дарувара, Јаков Фурјан, Х. Гозер и Вјекослав Поучајски из Вараждана, Никола Сужњевић из Глине, Стево Зукановић Антолија Влгнер из Пакраца, Јосиф Хохџец из Ожека, Ђуро Позарић Степан Смидрић из Златара.

Чивути као земљопоседници у Угарској.

Позната је ствар, да су у Угарској Чивути на сваком пољу потасли Хришћане. У њиховој руди је трговина, то моћно материјално средство, у њиховој руди јавна штампа, то моћно морално средство. Па ево данас је и посед прешао из хришћанских руку у чивутске руке. Дошли су у Угарску у ритама а данас се ваљају у свила, а риту су натурали нашим некадашњим великашима. Пре 50 година нису Чивути имали у Угарској ни једног педља земље. Године 1900. Чивути су већ заузели у посед 130 милиона 965 јутара земље. Да би боље могли схватити колико је то имање које је у чивутском

— Пастеров завод, што је недалеко од Беле Куле

У Пастерову заводу, даде нам др. Петакловић, управник завода, једног наредника и једног свог помоћника, те разгледасмо сав завод, који је врло лепо уређен и потребним средствима снабдевен. И вође наше показаше и приказаше нам све подробно, али циљ ових мојих писама а и простор овог листа не допуштају, да и ја будем у томе опширан.

Уз пут видесмо још Апелову пивару, где се пече добро пиво, а затим одосмо на објед у кућу мога учитељског друга и врла пријатеља М. Мијајловића, где нас стара мајка његова оним правим нишким дијалектом и верна му љуба, а учитељица нишка, дочекаше, и угостише правим српским гостољубљем и укуским српским јелима.

После подне разгледасмо поједине улице нишке и тргове, а увече одосмо на вечеру на „летњиковац“ нашег учитељског друга Веље Павловића, а то је црквена кућа крај капеле св. Пантелије, где је пуно романтике где се такође прочастисмо како приликује Србу и наразговарасмо о свему и свачему, што се тиче нас и рода нашег српскога.

Сутра-дан кренух брзим возом за Цариброд и Софију, о чему ћу г. уреднице, да Вам пишем у — једанаестом своме писму.

Ваш Милован.

поседу, веља знати, да иметак васколиког племства износи 217 милиона 496 хиљада и 500 јутара земље, државно имање чини 139 милиона, 320 хиљада и 550 јутара, католичка црква има 120 милиона 260 хиљада и 600 јутара, а добротворни заводи имају 12 милиона 400 хиљада јутара. Чивути дакле имају скоро исто толико колико и држава, а више него моћна и богата католичка црква. Не да видимо сад како стојимо са закупништвом. Је ли оно у хришћанској руци или чивутској. Године 1900 од 4 хиљаде 861 закупника земаља било је 3 хиљаде и 170 Чивута, који су држали под аренду (закуп) 167 милиона 537 хиљада јутара земље. Према горњем кад се дода ова закупнина, онда је у чивутским рукама око 300 милиона земље и то најбоље оранице црне земље. Ете Чивути имају укупно толико, колико племство и католичка црква заједно. Како је чивутски иметак порастао за последњих 10 година за 50 од сто, па како пре 50 година њих имали ни педља земље, ако овако устраје још 50 година, прећиће све у чивутске руке. — С тога стављамо сваком Србину на срце нека ое држи завета земљорадничког конгреса: Србине, не испуштај земљу из руку.

Изгорела творница жигица.

У прошлу недељу на ноћ изгорела је у Будимпешти у Јелисаветином предграђу творница жигица Штајна и Розенштрауса. Близу творнице је дрвара, школа и творница скроба. Око поноћи су приметили радници да куљз дим из крова творнице, а одмах за тим и пламен пробије кроз кров, а у исто време је и дрвара почела са два краја горети. У дрвари су се запалила сложена исечена дрва око 4 хиљаде квадратних хвати, око којих се налазе сиротињске куће. На срећу још за времена стигне будимпештанско средишње ватрогасно друштво, иначе би можда била цела предграђа изгорела. Нарочито је опасност претила творници скроба (штарка) и школи, чије кровове је пламен у два маха био већ захватио, али је ватрогасно друштво, које је у великом броју заступљено било, кроз пуних 18 сати непрекидно поливала творницу скроба, школу и друге околне сиротињске зграде — те тако спречили да се пожар распрши. Тек око 6 сати изјутра је ватра у тој мери била погашена, да се даље нису имали бојати, да ће се распрострајети на околне зграде. Штета износи око 150 хиљада круна. За пожар веле да је подметнут. — Грађанство је огорчено, зашто се та дрвара најје преместила изван предграђа, кад је то давно у представништву решено. — И у новосадском представништву је решено да варош откупи то земљиште, на коме се наше дрваре тако рећи у сред вароши налазе — само не знамо на шта се чека. Да се не чека да и Нови Сад, слична недај Боже, судбина постигне. Пред очима имамо јасну слику, колико је муке задала ватрогасцима та једна једина дрвара, а да шта би било кад би се наше толике дрваре које се рећи у сред вароши налазе, запалиле. Чисто је и јасно да би пола Нова Сада изгорело. Крајње би већ време било, да варош те дрваре уклони, а са њим и опасност, која прети Новом Саду.

Немачка култура.

Берлински „Форвертс“ доноси писмо једног немачког војника из јужне Африке. Писмо гласи:

„З. последњег патролирања дођосмо до неке воде. Бејаше вече а нас беше четрнаест момака и један официр, раседламо коње и хтедосмо да вечерујемо, али у то приметисмо неке тамне прилике у јарку крај воде. С места опколимо место и уватисмо пет црначких жена. Стрелати их не могосмо, не смедосмо, јер би пуцањ могли чути Кафри — а то је чета од каквих 200 људи — и ти би нас до једног пострелали. Не знадосмо, шта да урадимо са женама, док један гефајтер не рече поручнику, да их прободемо. На то заповеди поручник да натакнемо бајонете на пушке, десет момака натакоше бајонете, пет их стаде пред жене, а пет иза њих и — прободу их.“

Грозна је та немачка култура, коју шири Немачка међу „дивљацима“ Африке! И та култура хоће и наша огњишта да раскопа и баш је дигла главу у „Drang nach Osten“!

Увађање поротног суда у Кини.

Као доказ да се у Кини озбиљно дали на посао да изведу реформу у судском поступку, доказ је вест, која долази из Шангаја, да комисија која се бави ревизијом закона, хоће да се уведе поротни суд у Кини. У Кини до сада није био обичај да може правозаступник заступати крађивце или пљачкаше, сад хоће реформом закона и њима да дозволе да смеју себи заступника узети. У Кини се у опште правничка струка није сматрала за угледан позив, и шта више на правну науку се још из прастара доба па и данас, гледа презриво и снисходљиво. Тек у најновије доба су дозволили да у суду кривце смеју заступати и бранити адвокати, али и то једино

у варошима, које леже на морским пристаништима, које су и странцима насељене.

Ретка природна појава.

Ретку природну појаву су могли видети становници Унгвара 17. о. м. У вече око 6 сати видели су у правцу према Собранцу цео венац високе Татре од ломничког врха све до Кривана. Чатава група брда тако се јасно у зраку видеља, као каква грдна пластична жива слика. Ко је само једном видео планине Татре, одмах их је познао, ма да су из такве даљине, у зраку се прјазвале. Планине су биле покривене снегом. Та ретка природна појава, која је само становницима око морских обала позната, трајала је пола сата.

Брзојави „Застави“.

Стягла 27. јула.

Млинарски страјк у Будимпешти.

Будимпешта. Млинарски радници одбили су предлоге за споразум и остају чврсто при својем захтеву, да правнују цео дан у недељу.

Прилике у Русији.

Петроград. Није истинита вест, да ће велики кнез Николајевић бити именован за генералисимуса руске војске.

Извршни одбор генералног штрајка, закључио је да се страјк обустави.

Одеса. Пошто се у већем делу војних регимената опажа неко опасно кретање, морали су разоружати велики број компанија јер је изгледала оправдана бојаван да ће ови са оружјем напасти своје рођене чете.

Петроград. При уапшењу анархиста и револуционара нађене су многе бомбе. Сви уапшени представници думе предани су суду.

Потоуо брод.

Картагена. Брвј спасених са брода „Сирије“ износи 522, број несталих 270.

Т р г о в и н а.

НОВИ САД, 27. јула 1906. године.

Пшеница прве класе	14 к. — п. до 14 к. — п.
Пшеница нова	к. — п. до — к. — п.
Пшеница средња	13 к. 60 п. до 13 к. 80 пот.
Пшеница лакша	13 к. — п. до 13 к. 40 пот.
Наполица нова	12 кр. 60 п. до 13 кр. — пот.
Јечам	11 круна — пот. до 11 кр. 20 пот.
Зоб нова	12 кр. 20 пот. до 12 кр. 40 пот.
Кукуруз у зрну	12 кр. 60 п. до 12 кр. 80 п.
Кукуруз у клици	к. — п. до — кр. — пот.
Маст	140 кр. — пот. до — кр. — пот.
Сланина	140 кр. — пот. до — кр. — пот.
Сланина пађена	140 кр. — п. до — кр. — п.
Свињи угојени тешки	90 до 92 пот.
Свињи средње	86 до 88 „
Свињи лаки	80 до 84 „

живе мере.

Теоди 76 п. до 84 п. по кили
Јагањци 20 к. до 36 к. по пару
Овца — кр. до — кр. по кили.

БЕЧ, 7. авг. 1906. г. — (Оригинални извештај, са марвеног вазара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Ђ. Остојић). На данашњем вазару је било дотерано 5422 комада мађарских и 4304 комада пољских. Свега 9729 комада.

Трговина је била непромењива.

Продавало се:

Прима роба	103—104 кр. изнимно 105 кр.
Средња	102—104 „
Старе	92—100 „
Лакша	96—103 „
Сремска	100—103 „ изнимно — кр.
Српска	„
Пољска	94—116 „ изнимно 118 кр.
Талијанска	„

Цена је сланини 127—130 кр.

„ „ масти 137—140 кр. Све од 100 кг

Вазар рогате марве.

На данашњем вазару рогате марве беше дотерано свега 4751 комада, од којих беше 3645 угојених волова и 1106 комада мршаве марве.

Трговина је била жива.

4 елегантне собе

у I. спрату

● господска улица број 3. ●

подесне за банкарску радњу или за већу канцеларију. издајем под кирију.

Н. Димовић,
Нови Сад.

У пажњу
СРПСКИМ НАРОДНИМ УЧИТЕЉИМА и УЧИТЕЉИЦАМА
 За време овог школског одмера, само српски народни учитељи и учитељице, могли би код нас, на лак начин постићи врло лепу и велику новчану награду. — Рефлектантима нека се обрате на управу друштва нашега, па ћемо им одмах упутство и услове наше саопштити.

„Пријатељ“ — Сегедин,
 Iskola u 17.

900 8 3

СРБИН ПОМОЋНИК

који 4—5 година сервира и говори потпуно мађарски језик, тражи се за једну мануфактурну трговину. Плата од 80—100 круна месечно. Уз препоруку треба фотографију прикључити. Адреса се може дознати у администрацији „Заставе.“

1018 1—3

Бр. 312.
 1906.

О г л а с.

Уписивање ученика на српској православној великој гимназији у Новоме Саду за школску год. 1906/7. почиње 1 септембра о. г. по нов. кал.

Ученици, који први пут у гимназију ступају, морају исказати сведоџбом, да су свршили IV. разред основне школе, и сваки ученик без разлике има донети са собом сведоџбу од последње године, крштевно писмо и сведоџбу, да је у смислу XXII. зак. чл од год. 1887. каламљен.

При уписивању плаћа сваки ученик 4 К. уписнине, 2 К. за библиотеку и 6 К. за „Sanitas“. Од тога се нико не опрашта.

Школарина износи 48 К. на годину, и плаћа се уједанпут при уписивању, или у трипут по 16 К, и то до 15. октобра, до 15. фебруара и до 15. маја. Од 36 К. школарине могу бити опрштени они ученици, који докажу сведоџбом од своје политичне власти, да су сиромашни, а сведоџбом школском да се добро владају и у наукама добро успевају. А 12 К. школарине плаћа сваки ученик у означеним роковима.

Поновни испити држаће се 30. и 31. августа. Ученици који ће понављати испит, имају своје сведоџбе предати управитељу пре испита. Ученици, који су молили дозволу за понављање испита добили су је те се и они имају пријавити управитељу пре испита. Ко без оправданог разлога не дође у одређени дан на испит, губи право на понављање испита.

Додатак I. Почетком идуће школске године попуниће се четири упражњена места у штипендијској задужбини Атанасијуму по 300 К. Исто тако делиће се из прихода од светосавских беседа припомоћ шестнаесторици ученика по 204 К. која ће се издавати месечно по 24 К.

Додатак II. Родитељима са стране препоручује се најтоплије, да се због стана посаветују са управитељем гимназијским, пре него што стан погоде и децу своју у стан уселе. Исто тако саветује се и онима, који су вољни ђаке у стан држати, да не примају ђаке у стан без знања и дозволе управитељевог.

Додатак III. Родитељима се из хигијенских разлога најозбиљније саветује, да деци својој не купују старе књиге, јер се старе књиге неће смети употребљавати.

У Новеме Саду 1. августа 1906. г.

1022 1 3 Управа срп. правосл. вел. гимназије.

ВАЖНО ЗА БИРТАШЕ. Српска Штедионица

(д. д.)

у Ердевику (Срем)

издаје своју новосавидану

ГОСТИОНИЦУ (СВРАТИШТЕ)

са врло лепим и пространим просторијма, у Ердевику на најлепшем месту лежећу, од 1. октобра 1906. г. на три године под закуп.

Закупници имају своје писмоне повуде подисатој управи до 1. септембра 1906 год. поднети, које ће се 3 септембра у претрес узети. Достацац ће бити одма обавештен, да се предузме препис лценцаје на његово име. Намештај за гостионицу, као и ацителинско осветљење, може достацац од дојакосњег закупника преузети.

За увјете овога закупа обавешћује дневно штедионица у својим просторијама

У п р а в а

Српске Штедионице.

1024 1—3

ПРОДАЈЕМ СВОЈУ ТРАФИКУ

у дунавском сокаку број 17.

● по најјефтинијој цени. ●
 Упитати ваља у истој тра-
 Фики.

1025 1—4

Предаја радње.

На лепом месту у Срем. Карловцима добро заведена шпечерајска и деликатесна трговина предаје се из слободне руке уз пољне услове. За Србина почетника би врло препоручио.

Обратити се ваља на администрацију „Заставе.“

1020 1 3

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

Д. ЈЕВРИЋА

У ДАЉУ

потребује једвог млађег помоћника, старог 17—18 година. Првенство имају они, који владају немачким и мађарским језиком.

1019 1—1

П О З И В

НА

ПРВУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ свратиштара, гостионичара, каванара и крчмара ГРАДА КАО И КОТАРА МИТРОВИЦЕ.

Пошто су нам правила одобрена и потврђена од краљевске земаљске владе, то привремени одбор заказује главну скупштину у суботу на дан 29. јула 1906. у 8 сати изјутра у просторијама свратишта Ковач у Митровици, те умољава сваког досадањег члана, да нећаљено на уречени дан и сат на лице мјеста дође.

Такођер опомиње сваког колегу који до данас члан био није, да изволи код славне скупштине присуствовати, јер што нас је више, тиме смо и јачи, па да и какова бура и непогода на нас удари, удружени и сложни одупријећемо се лако, а појединце никада.

Тешка су времена наступила за гостионичарске сталече, стога једино уједињењем можемо си терет олакшати па чак конкуренцију сузбити и свој опстанак осигурати.

Програм:

1. Обавештај задругарима о потврди правила.
2. Полагање рачуна о реду привременог одбора
3. Захвала привременог одбора.
4. Избор новог председника.
5. Евентуални предлози.

На даље:

Стављамо вам до знања да ће 22. и 23. августа т. г. бити земаљски скуп гостионичара, каванара и крчмара у Будимпешти о којим вас извешћујемо и позивамо да у вашем мјесту одма савете све гостионичаре, каванаре и крчмаре те да их о следећим извјестите и да се договорите да из вашег мјеста ако не више бар по једног члана изаберете те на лице мјеста т. ј. у Будимпешту изашаљете;

а у којем ће локалу у Будимпешти скуп бити, накнадно ћемо вас извјестити.

Молимо Вас да нам што прије изволите јавити колико сте изасланика изабрали као и њихова имена ради даље упуте гледе поуста у пола цене подвоза, који ће будимпештански одбор изградити.

Програм ће бити следећи:

I. Пожурка гледе уређења закона о точарини и то

- а) Дозвола крчмарења да се подијели од сада само по закону крчмарима;
- б) Трговцима и ситничарима забранити ограничену малопродају пића;
- в) Ракијашнице (палинкаре) у којима особа за таку радњу није способна

те не одговара карактеру, укинути;

г) Виноградарима не дозволити продају вина на мало, већ их раздиелити у разреде као продаваоце на велико тако, да на граници потрошарине (порез на вино) буду опорезовани али тако, да држава не буде оштећена.

д) Нове дозволе точења могу се само дозволом задруге издати а где задруге нема дозволом већине гостионичара;

е) Код опорезовања тециварине III. разреда имају се у оним мјестима где нема задруге и мањи гостионичари позвати а где су задруге путем задруге.

II. Да се умоли министарство финансија или надлежна област да у оним мјестима гди има задруге одреди да сваки гостионичар мора бити члан задруге с разлога што наш обрт још није квалифициран.

III. Саветовање о оснивању земаљског кредита и конзумске заједнице за гостионичаре.

IV. Конгреске чланове да се после конгреса изаберу који ће код земаљског сабора наш програм предлагати.

У Митровици, 23. јула 1906. год.

ПРИВРЕМЕНИ ОДБОР

задруге свратиштара, гостионичара, каванара и крчмара.

1023 1—1